

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33 — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-151. — Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 125 din. — Tiska tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Utrinki iz spominov partizanskih patrolj

Dokaj debelo knjigo bi lahko napisal iz poročil partizanskih patrolj, ki so letos pred praznikom Dneva vstaje obiskale vasi in družine po Dolenjski, akoravno nismo še prejeli poročil iz vseh treh okrajev. Zlasti pogrešamo izčrpnih poročil iz okraja Črnomelj. Iz sprejetih posnemamo najbolj značilne dogodivljaje.

Sentjernejska patrolja, ki se je usmerila proti Javorovici, je je potegnila s seboj lepo število ljudi in kulturno-umetniško skupino gimnazijk. — Osrednja proslava njihove občine je bila ob spomeniku padlih borcev na Javorovici. Bila je res lepa spominska proslava. Od tam je patrolja odšla preko Orehovice in Jugorja na Gaberje, kjer se je v poznih večernih urah zbrala domala vsa vas ob tabornem ognju. Ta patrolja je pri obisku partizanskih družin ugotovila med drugim tudi, da žive nekatere družine zapuščene in v slabih socialnih razmerah. Tako je s Krašovecovo mamo v Prekopi, ki je hudo bolna, pa nima nikogar za postrežbo. Podobnih primerov so ugotovile tudi druge patrolje, akoravno so ponekod prehitro pešale

skozi vasi in niso utegnile vsakega primera raziskovati. Vse ta bo odsej naloga Zveze borcev.

Skocjanska patrolja je začela pohod z obiskom partizanskih družin in grobov padlih borcev. Po obisku nekaj vasi se je vrnila v Skocjan, kjer jo je pričaralo okrog 300 ljudi z godbo in gasilci treh čet v krojih. Po lepem mitingu se je usmerila proti Smarjeti, kjer jih je pozdravila smarjetska patrolja. — Tako proslava v Smarjeti, če ni bilo, kot je bila pred odhodom družinskih patrolj. Okrog 600 ljudi se je udeležilo uspešnega partizanskega mitinga.

Topliški patrolji sta začeli pohod na Gornjih Lazih in v Rogu iz Baze 20, zvečer pa sta se združili v Dolenjskih Toplicah. Topličani in okoličani, zlasti pa bogat spored na partizanskem mitingu, kateremu je prisostvovalo nad 1000 ljudi, so ponovno dokazali, da je to njihov največji praznik. Patrolja občine Gornja vas je obiskala vse vasi in družine pod Gorjanjci, ni pozabila tudi grobov zahrbno umorjenih partizanov in aktivistov, v šentjoških gozdovih in grapah. Pobili so jih organizatorji proslulega »Stjernejskega bataljona«. Pot te patrolje

je vodila po sledih partizanskih odin in kurirjev, ki so obsejane z grobovi naših zavrednih ljudi in borcev.

Patrolje subokrajnskih občin so se po obisku domačih krajev vasi in družin srečale na zgodovinski Frati, kjer v koči ravnokar taborijo otroci padlih borcev. Ob velikem partizanskem tabornem ognju se je razvila navdse prijetna svečanost z lepim sporedom, pri katerem so sodelovali tudi otroci. Stevilni borci, domačini in otroci so si bili edini v tem, da prisrčno proslava na tem zgodovinskem kraju ne bodo pozabili. Tu so patrolje Dvora, Hinj, Zuzemberka, Zagradca in Dobrnjča tudi prespale, drugi dan pa skupno nadaljevale pot skozi Brezovo reber v Prečno, kjer so prisostvovala odkritju spomenika tov. Toneu Campju iz Ceglince.

Dolgo pot so napravile patrolje občin Mirna, Rakovnik, Mokronog in Trebelno, nič manjša pa tudi patrolje iz Velikega Gabra, Velike Lake, in Trobnjca. Povsod je bilo treba obiskati družine borcev in aktivistov, marsikje tudi poslušati upravičene pritožbe. Z vrsto uspešnih mitingov v vseh večjih krajih so patrolje teh občin uspešno

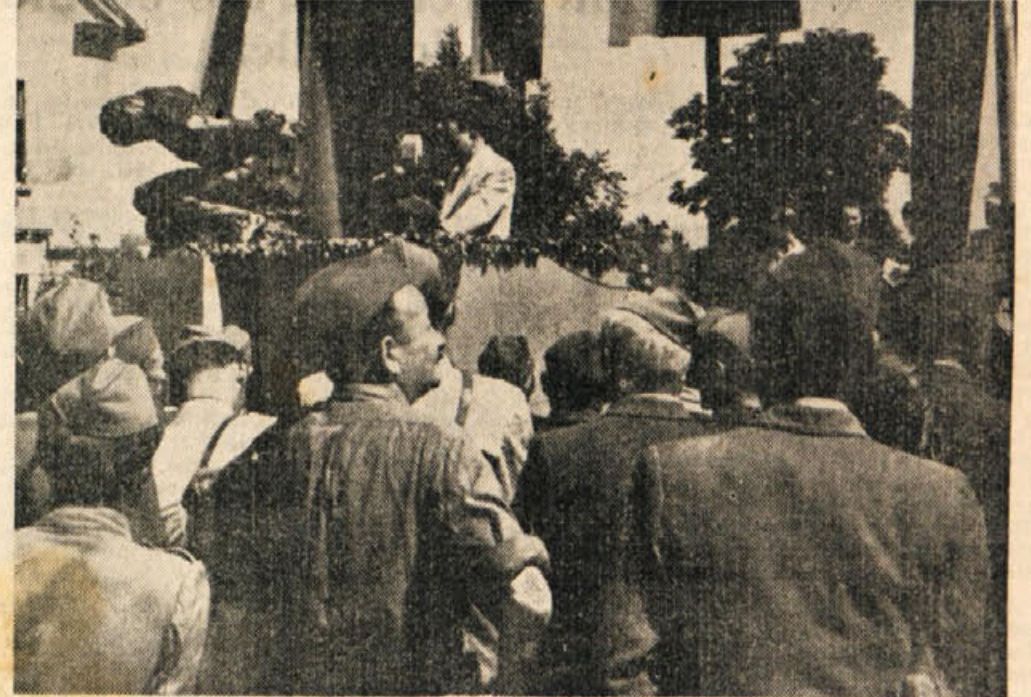
opravile ta spominski obisk. Vse občinske patrolje so se strnile v Novem mestu jutraj 22. julija in skupno prisostvovala odkritju spomenika talcem.

TO JE BIL NAJVEČJI PRAZNIK NA KOČEVSKEM

Tako govore občirna poročila iz vseh predelov kočevskega okraja. Krožni obhodi in obiski številnih partizanskih patrolj po starih znanih poteh in pri številnih partizanskih družinah ob partizanskih pesmih, zvokih harmonik ter prisrčnih razgovorih, tako so praznovali Kočevci svoj največji praznik, kot sami pravijo. Vseposod, koder so se oglašile patrolje, je bilo toliko toplih stiskov rok, toliko občurjanj spominov, pa tudi solz ve selja in radosti nad srečanjem s starimi znanci in prijatelji.

Prostor nam ne dopušča, da bi naštevati vse kraje, ki so jih obiskale občinske patrolje in kje vse so bile zgodovinske proslave. V gornji Kolpski dolini so Slovenci in Hrvatje skupno, kot so se tudi skupno borili, proslavili Dan vstaje z odkritjem spominske plošče v votlini Taborske stene, kjer je padlo 6 borcev kočevskega bataljona in dva pionirja. To proslava se je udeležilo okoli 400 ljudi obeh bratskih republik. Prav tako lepa zgodovinska svečanost je bila v Papežih, kjer so odkrili na šoli spominsko ploščo padlim borcem, aktivistom ter žrtvam fašističnega terorja. Tudi te svečanosti so se udeležili prebivalci z obeh strani Kolpe in tako ponovno manifestirali bratstvo in enotnost naših narodov. Med udeleženci proslave so bili tudi preživelci borci, ki so skupno s padlimi pregnali okupatorja iz Kolpske doline in iz vse naše domovine.

Ponekod so tudi patrolje ob obisku partizanskih družin (tako v kočevskem kot v novomeškem okraju) obdarile revnejše družine in partizanske mamicе. To je bila najbolj plemenita gesta

Tako po odkritju spomenika talcem v Novem mestu je imel pomemben govor o pomenu Dneva vstaje na Dolenjskem narodni heroj Jože Borštnar.

Na Koreji je podpisano premirje

Po treh letih, enem mesecu in dveh dneh je bila 27. julija končana vojna na Koreji. Na kopnem, na morju in v zraku so prenehale sovražnosti. To je velik in važen

dogodek, ki je najgloblje odjeknil po vsem svetu. Tudi naša država je z velikim veseljem sprejela vest o premirju. Ob tej priliki je predsednik republike Tito odgovoril uredništvu »Borbe« na postavljenem vprašanju, kaj misli o podpisu premirja na Koreji, naslednje:

»Na vprašanju, kaj mislim o podpisanih premirju na Koreji, lahko rečem:

»Prvič, v tem dejanju vidim veliko obratnico na svetu za vse tiste ljudi, ki žele, da bi zmazala ideja miru in da bi mednarodna vprašanja mirno uređili;

»Drugič, to dejanje dokazuje, da so mirolojubni naporji Združenih narodov, da bi spopad na Koreji prenehali, končno rodili uspešen sad. To hkrati dokazuje neprecenljivo vrednost Organizacije združenih narodov za pomiritev in preprečitev oboroženih spopadov na svetu;

»Tretjič, spopad na Koreji in končno podpis premirja na Koreji dokazuje, da zdaj ne kaže več po agresivni poti uređati sporna vpra-

šanja, oziroma da se ne kaže začetki agresivni in oboroženim poskusom da bi dosegli določene cilje, kajti velikanska večina Slovencev zdaj vojno sovražni in želi, da se sporna vprašanja uređajo po mirni poti;

»Četrto, če je bilo premirje na Koreji podpisano, to se ne pomeni, da mir v tem delu sveta ni več v nevarnosti. Zdaj je treba budno čuvati priborične pridobitve, ki jih ogrožajo razni vojni bujskači, ki s prenehanjem spopada na Koreji niso zadovoljni.«

Iz Mirne peči

Mirna peč je pričakala predvečer Dneva vstaje v pramičnem razpoloženju. Za kulturni program je skrbel Adalbert Božič. Tudi tokrat se je navzlic uspehi prireditvi videlo, da delajo v Mirni peči še vedno ne nekateri, namesto sta bi naš največji narodni praznik vzdramil prav vse prebivalstvo.

Novi narodni heroji iz Dolenjske

IVAN KOVACIC-EFENKA

Ivan Kovacic-Efenka je bil rojen 28. januarja 1921 v Dol. podborštu v novomeškem okraju. Po poklicu je bil pekovski pomočnik.

V narodnoosvobodilno borbo je vključil maja 1941, v partizane pa je vstopil 2. januarja 1942. Do konca marca je opravil kurirske posle, potem pa je kot borec sodeloval v akcijah okrog Novega mesta in v borbah pri Zuzemberku. Postal je komisar čete I. bataljona Zapadnodolenjskega odreda in kmalu nato komandir čete. S svojo četo je sodeloval pri rušenju vlakov okrog Ribnice in Kočevja in pri uničenju italijanske kolone v Zagradcu, kjer je padlo 80 Italijanov. Po formiranju brigade »Tonea Tomšiča« je bil kot komandir čete v borbah v Roški ofenzivi in pri Jelenovem žlebu, kjer je uničil mnogo Italijanov. V borbi za Mirno je porušil železniško progo in sodeloval v borbah za Temenico in St. Vid pri Stični. V začetku leta 1943 se je kot namestnik bataljonskega komandanta boril z belogardisti pri Semicu, Mokrem polju, v Suhli krajini, pri Ambrusu in Zagradcu. V borbi pri Plešivcu je bilo uničenih 150 Italijanov. Aprila 1943 je postal komandant bataljona. Vodil je borbe pri Ribnici, Starem trgu in Rajhenau. Julija 1943 je postal namestnik komandanta Tomšičeve brigade in bil v borbah pri Ajdovcu, Selih in na Notranjskem, po kaptulaciji Italije pa v borbah za Lašče in Kočevje. Decembra 1943 je postal komandant Tomšičeve brigade. Sel je s XIV. divizijo preko Hrvaške in Stajerske, kjer se je boril pri Senovem in Vojniku, pri Gradcu Lindek, Belih vodah in Crnivu pri Kamniku.

Pri ocenjevanju njegove vloge in poveljevanja Tomšičeve brigade je treba upoštevati, da je ta brigada v sestavi XIV. divizije opravljala najtežje preboje in juriše, ki jih je izvajal Efenka kot najboljši komandant brigade. Bil je izredno ofenziven in hraber. Zlasti se je izkazal, ko se je divizija prebijala iz Paškega Kozjaka na Pohorje. Videč težko situacijo je Efenka sam prišel v štib divizije in se prostovoljno ponudil, da napravi preboj s 4 bataljoni. Na njihovem čelu je v najkrajšem času prebil močno utrjeni sovražni obroč. Uspešno je izvajal razne akcije na Sta-

jerskem in s tem tam močno dvignil moralno borcev v času, ko so se Nemci počutili na Stajerskem še močne. S svojim delom in borbenostjo je ustvaril močno borbeno brigado, ki je postala strah in trepet Nemcev. Bila je znana po svojih drznih vpadih v doline in mesta. Njegova brigada je bila edina slovenska proletarska brigada.

Junija 1944 je postal namestnik komandanta XIV. divizije in bil v borbah pri St. Lovrencu in Rusah na Pohorju. Julija 1944 je bil postavljen za namestnika komandanta IV. operativne cone. Kot tak je sodeloval v borbah za Letus-Smarino, Ribnico na Pohorju, Opotnico, Paški Kozjak in Konjiško goro. Januarja 1945 je postal komandant XIV. divizije in se boril okoli Zagorja, Menine planine, St. Andreja, Vojnika, Dravograd in Črne ter nato še na Koroskem do Celovca.

Tovaris Efenka je kot kočarjev sin napravil lepo razvojno pot od partizana-borca do komandanta divizije. Bil je osebnih hraber, hiter, iznajdljiv in prisrčen v najtežjih situacijah ter izredno priljubljen med borci. Boril se je v vseh predelih Slovenije in napravil s XIV. divizijo legendarno pot po Stajerski in Koroski. Sedaj je polkovnik JLA, zvezni in republikanski ljudski poslanec ter član izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije. Je nosilec spomenice iz leta 1941, odlikovan z redi Partizanske zvezde in Zasluge za narod II. stopnje ter z Redom hrabrosti.

DUSAN JEREB-STEFAN

Dusan Jereb-Stefan je bil rojen v Ljubljani 26. januarja

1908. Na univerzi na Dunaju in v Zagrebu, kjer je študiral veterinarstvo, je bil družil s študenti marksisti ter se razvil v revolucionarnega borca in trdnega marksista. Ko je v Spaniji izbruhnila državljanska vojna, je odšel v Francijo, da bi se pridružil protifašističnim borcem. V Parizu pa je močno zbolel, da se je moral vrniti domov.

Kot veterinar ni hotel v državno službo. Bil je nekaj časa v privatni službi, nato pa je postal občinski veterinar v Novem mestu. In se mu je odkrila beda in zaostalost kmečkega prebivalstva na Dolenjskem. Z vso požrtvovalnostjo je pomagala siromasnim kmetom in jim brezplačno zdravil živino. Hkrati je kot komunist odpiral ljudem oči in jim kazal pot v boljšo bodočnost. Organiziral je

tudi vrdečo pomoč za španske borce in pripravil obnovo ter okrepitev partijske organizacije na Dolenjskem.

Kot sekretar okrožnega komiteja KPS je Jereb ob kaptulaciji organiziral zbiranje in skrivanje orožja. Komunisti in simpatizerji so pod njegovim vodstvom že aprila začeli formirati borbeno grupe, ki so poleti leta 1941 zbrale okrog sebe vse rodoljube in se razširile v vseljudsko osvobodilno fronto. Jereb je postal prvi sekretar okrožnega odbora OF v Novem mestu. Organiziral je ciklostilno tehniko, ki je razmnoževala »Slovenskega poročevalca« in razne letake. S propagandnim in organizacijskim delom je postavil široko in trdno osnovo osvobodilnega gibanja na Dolenjskem, ki je že avgusta 1941 privedla do formiranja Novomeške partizanske čete.

Novembra 1941 je Jereb odšel v ilegalo. CK KPS ga je poslal v Ljubljano, kjer je pod ilegalnim imenom Stefan postal član okrožnega komiteja Partije in sekretar okrožnega odbora OF. V Ljubljani je ostal do julija 1942, ko je bil poslan na osvojenem ozemlje na Dolenjsko. Tam je spet postal sekretar novomeškega okrožnega odbora OF, decembra 1942 pa sekretar poverjenstva Izvršnega odbora OF za Dolenjsko. Zopet je organiziral in vodil osvobodilno borbo na Dolenjskem. S svojo odličnostjo in požrtvovalnostjo je premagoval vse napore in s svojim pogumom in vedrostjo vival borcem in aktivistom vero v končno zmago tudi v najtežjih trenutkih.

V začetku marca 1943 je s skupino 40 aktivistov s Trške gore sel proti Zuzemberku. V Velikem Lipovcu pri Ajdovcu so jih 12. marca iznenada obkolili Italijani in belogardisti. Jereb je s svojo pištolo in s pomočjo nekaj tovarišev kril umik ostalih aktivistov. Tako se je večina aktivistov rešila. Jereb pa je v neenaki borbi junjsko padel. Njegov lik ljudstvu predanega in herojskega komunističnega borca v Novem mestu in po vsej Dolenjski.

VINKO ROBEK

Vinko Robek je pred vojno delal v nemških rudnikih. Ko je izvedel, da se je začela doma osvobodilna borba, se je vrnil v domovino in v okolici Skocjana pri Mokronogu postal organizator osvobodilnega gibanja. 1942. leta je odšel v partizane in postal komandir čete v Vrškem odredu. Odlikovan se je v bojih z Italijani in belogardisti okrog Novega mesta. Od decembra 1943 do februarja 1944 se je Robek proslavil v boju IX. brigade za osvoboditev Delnice, Mrkopolja, Ravne gore in Vrhovskega, nato pa v borbah pri Pijavi, Gorici in okrog Ribnice. Zaradi svojega junjskega padele je bil Dolenjski in priljubljen med kmečkim ljudstvom in svojimi bivšimi borci.

Po Beli krajini

Vida Brest

... so v Belo Krajino na stečaj odprta sončna vrata!

(T. Selškar)

V teh letih smo se navadili, da povsod, koder gremo, hodimo tako ravnodušno, tako malomarno, kakor da nas nič ne zanima. Spominj? Kaj bi le z njimi, ko pa živimo zakopani vsak v svoje skrbi in se bjeemo in vjemjo pod soncem vsak po svoje za vsak dan, za vsak kos kruha posebej.

To pot sem šla po osmih letih spet v Belo krajino. Vročina, utrujenost. Sita vožnje sem se spravešala, čim dlje sem bila od Ljubljane, čemu mi je le treba hoditi v Belo krajino? Kako je prišlo do tega, da sem sedla na vlak, da sem si Bele krajine zaželela. Saj ne vem. Neke smo se srečali s tovarišcem iz Bele krajine. Pridi, je dejal. Bela krajina je čudovit svet; ozdravi te in potolaži. Prav tako je, je dejal, prav tako topla in prijazna, kakor je bila, ko ste jo — partizani — poznali.

No, tako je bilo. Obljuba, želja, a ko je vlak odpejal, se je oglašilo vprašanje: Čemu?

Ah, mislim, da so tudi drugi potniki v kupcu mislili tako, kakor jaz, kajti zehali so in presedali in naveličano molčali. Tako smo se pripeljali vse skozi zadnji tunel pred Semicem. V vagon je butnil gost dim in ko smo prišli na svetlo, smo se naglji skozi vsa okna in zadihali svež zrak. Tedaj pa so se razgnili pred nami vsi tisti ljubljani vinogradi, razpeti na gride, vabljivi hranci v vinogradih, vasice v vznožjih gričev in vsa

zlata polja v dolinicah. In kolikor dalje je vozil vlak, toliko jasnejši je bil odgovor:

Poguma mi je zmanjkalo. Poni sem šla v Belo krajino. Nudila je in ga nudi s polnim naročjem!

Spomini, kako ljubi so nenadoma! Ali vidite, po tej poti smo prišli prvokrat. Utrujeni, lačni, razgrgnani in bolni. In Bela krajina nam je zadihala nasproti, kakor dobra, ljubča mati. Kako čudežno je bilo. Kakor, da si prišel domov. Vsa vrata so se na stečaj odpirala, vse roke so nudile kruha in kupico, do vrha natočeno s sončno zlato pijačo.

Pokasi spominil! V onile hiši je bila mati, ki mi je bolni rahljalna blazine, v onile hiši je bila, kdo ve, kaj je z njo? Še živi? Da bi se za hip hotel ustaviti vlak! Samo za hip bi skočila k njej in jo pozdravil! Glejte, tam v dolini je hišica z zadržanimi okenci. Tam je v kamrici dan za dnem dolbel pokojni umetnik Nako Pirnat v linoletju in ustvarjal čudovite podobe iz borbe. Kako je bilo prijetno sedeti ob oknu in mu gledati pod stvariteljske roke. Se spominj teh belih belokranjskih brez? Koikokrat smo spoznoma sedli pod nje in si odpočivali!

O, ljuba, stara Bela krajina! Vlak je pripeljal v Črnomelj. Postaja je za vse želje in spomine predalec od mesta, verjemite, da je tako. Poleteti bi hotel tja in pozdraviti stare znane ulice, vodo in most in te ljudi, ljudi!

Kakor bi se spet sprehajali tod vsi, ki jim je dal Črnomej nekoč

Iz vseh predelov Bele krajine so se na kamionih pripeljali mladinci in mladinke na proslavo desetletnice Pokrajinskega komiteja SKOJ v Črnomelj.

dom. Samo oči zapri, pa bodo zrastle pred teboj in te smehljaje pozdravili. Toda ta hip imam oči odprte in vendar so tu. Sredi trga ob mostu je oder, ki silno spominja na nek oder iz leta 1944. Zvenenje, zastave. Ob odru pa je Niko Belopavličev. Smeje se in nekaj pripoveduje. In tam je Albinca Malijeva — pastirica s partizanske zvezde —, narodni heroj Albinca Malijeva. Poleg nje pa je še nek znan obraz. Čakajte, da se spominim. Aha, saj to je vendar Mitja Vošnjak in ti okrog, vsi sami znani obrazi.

»Si prišel v Belo krajino?«
»Ti tudi, lep!«
»Dolgo se nismo videli, kaj?«
»In danes je praznik. Skojevski, kajne?«

»Glej, ogledati si moramo vse te kraje. Bomo šli tja, kjer je bila pred desetimi leti konferenca?«
»Pojdemo, kakaj ne! In na bazo. Se spominj, kje je bila?«
In tako naprej brez konca in kraja, spomini, spomini...

Na gručko je zažarel kres. Drug za drugim so butali v zrak streli in vriskanje. Druga za drugo je potegnila pod zvezde svetel rep raketa in ugasila.

Sredi trga je zaigrala godba in obdani z množico gledalcev so pričeli Belokranjci v platenih narodnih nošah izvajati čudovite belokranjske plesje.

Samo še v Beli krajini živi to naše narodno bogastvo. Pionirji, ki so nekoč brez strahu hodili skozi zasede in pod ognjem strojne posravljalci s polj žito za partizane, mladinke, ki so legle na položaju za strojnico račasa, da so partizani pojedli, kar so jim prinesle, ki so reševale ranjene partizane in njihovo orožje, mladinci, ki so se borili na vseh straneh domovine, vsi ti danes po trudopolnih dneh, na večer vadijo svoje narodne melodije in plesje.

Večer je minil. Le nekaj ur noči in spet je jutro. Od vseh strani prihajajo v Belo krajino mladi ljudje na slovesnost ob deseti obletnici Skojevske konference, na kateri so bili zastopniki od vseposod in so izvolili najboljšje v Pokrajinski komite.

danes zastopa našo socialistično domovino v svetu, govori. Spominja se Skojevcev, mladincev in pionirjev v Beli krajini, spominja se trpljenja in borbe, spominja se vsega lepega in velikega, kar smo spoznali in doživeli v Beli krajini.

Narodni heroj, Albinca Malijeva, ki je nekoč s svojimi vrstniki tekala po črnomaljskih ulicah in kasneje v borbi dokazala, kakšni so ljudje, ki jih je dojila Bela krajina, je med navdušenim plaskanjem povedala nekaj toplih besed.

Na trgu so spet zaigrali in zaplesali, nato pa so na športnem igrišču pokazali belokranjski mladinci v mnogih športnih disciplinah, da tudi danes nič ne potivajo.

Z avtomobili smo potem drseli mimo znanih vasic in se ustavljali vseposod. Nad Semicem, sredi vinogradov, kjer je bil sedel Pokrajinskega komiteja, dokler niso vdrli v Semic belogardisti. Potem se je Pokrajinski komite selil po drugih vaseh. Vendar ta zidanka sredi semičkih vinogradov hrani največ spominov.

Drseli smo skozi Suhor. Za mizo pod orehom smo z vaščani pokramljali o tem in onem in nato ob strlečih razvalinah župnišča obujali spomine na znamenito borbo za Suhor, kjer so prvokrat rami ob rami bojevali zmagovito boj slovenski in hrvaški partizani.

Tako je šlo od vasi do vasi, od spomina do spomina.

Drug za drugim smo se poslavljali ob Beli krajini. Odšli smo na vse strani. Vsak za svojim delom, vsak k svojim skrbem. Toda vsi polni nečesa čudno lepega, kar nas bo spet leto za letom dvigalo in krepilo. To je risto, kar je dajala Bela krajina vedno s polnimi rokami vsem, ki so prihajali vanjo, vsem, ki so jo ljubili.

Le kje je jemala Bela krajina, da se je mogla tako neprestano razdajati? Ta naša, partizanska Bela krajina, dobra kot kruh in trda, uporna, kot skala.

VREME

Za čas od 31. julija do 9. avgusta Do začetka prihodnjega tedna deloma sončno, sicer nestalno s pogostimi nevihtnimi padavinami. V nadaljnjem poteku lepo poletno vreme s silno vročino. Konec prihodnjega tedna zopet nevihtne padavine.

Manj strašna noč je v črne zemlje krili kot so pod svetlim soncem sužni dnovi

(FRANCE PREŠEREN)

1. ZAGAR Božidar, Sodražica 49, roj. 1901, padel 1944 v Lipovščici. 2. URH Franc, Sodražica 151, roj. 1925, padel 1943 pri Kočevju. 3. STUPICA Franc, Sodražica 93, roj. 1927, padel 1943 pri Žužemberku. 4. PETRIC Slavko, Sodražica 113, roj. 1918, padel 1944 pri Trebnjem. 5. POLAK Albert, roj. 1913, padel 1944 na Stajerskem. 6. OBERSTAR Alber, rojen 1913, padel 1944 Zdravko, Sodražica 47, roj. 1920, padel aprila 1945 pri Postojni. 7. OBERSTAR Danilo, Sodražica 47, roj. 1924, padel septembra 1943 pri Novem mestu. 8. NIKOLIC Lado, Sodražica 79, roj. 1910, padel februarja 1944 v Graški gori. 9. LEVSTIK Pavla, Sodražica 195, roj. 1919, padla kot borka avgusta 1942 na Kamni gori. 10. LUSIN Ljude, Sodražica 35, roj. 1923, padel marca 1943 na Brezov. rebri. 11. LUSIN Vlado, Sodražica 35, roj. 1922, padel februarja 1944 pri Kopru. 12. LEVSTEK Jože, Sodražica 88, rojen 1901, padel februarja 1944 na Stajerskem.

Padli borci in žrtve občine Sodražica

novembra 1943 v Travnj gori. 47. ZABUKOVEC Ivan, Globelj 3, rojen 1922, padel novembra 1943 pri Sodražici. 48. HOCEVAR Stanko, Globelj, roj. 1925, bil v NOV od leta 1943 in od tedaj pogrešan. 49. CAMPA Franc, Zimarice 41, roj. 1926, padel novembra 1943 pri Kočevju. 50. PETEK Ivan, Zamostec 66, roj. 1905, umrl na Rabu decembra 1943. 51. OKORN Franc, Zamostec 70, roj. 1924, ustreljen v Zamostcu junija 1942. 52. ARKO Jože, Zamostec 42, roj. 1896, umrl junija 1942 na Rabu. 53. SEGA Jože, Lipovščica 3, roj. 1892, umrl v taborišču Buchenwald oktobra 1944. 54. ZABUKOVEC Alojzij, Zamostec 44, roj. 1908, umrl na Rabu januarja 1943.

55. PINTAR Ivan, Lipovščica 1, roj. 1924, umrl v taborišču Mauthausen novembra 1944. 56. PAJIZ Franc, Lipovščica 5, rojen 1918, umrl v Dahau marca 1945. 57. TRDAN Jože, Lipovščica 15, roj. 1908, umrl v Renči 1943. 58. TRDAN Stefanija, Lipovščica 15, roj. 1920, ubita doma od črne roke marca 1945. 59. ARKO Karel, Ravni dol 3, roj. 1904, umrl februarja 1944 v nemškem taborišču.

13. LAVRIC Jože, Sodražica 28, roj. 1902, padel maja 1944 pri Sodražici. 14. KOSIR Franc, Sodražica 109, roj. 1904, padel septembra 1942 pri Karlovcu. 15. GREGORIC Franc, Sodražica 13, roj. 1925, padel 1944 v Savinjski dolini. 16. GORNIK Dominik, Jelovec 3, roj. 1916, padel februarja 1944 pri Susaku. 17. ADAMIC Ivan, Sodražica 44, roj. 1901, padel februarja 1944 pri Soštanju. 18. VESEL Jože, Sodražica 87, roj. 1901, padel februarja 1944 pri Soštanju. 19. ARKO Adolf, Sodražica 148, roj. 1923, padel januarja 1945 pri Ajdovcu. 20. ARKO Stane, Sodražica 95, roj. 1925, padel leta 1942 na Primorskem. 21. MIHELIC Franc, Sodražica 108, roj. 1906, padel junija 1944 na Primorskem. 22. GORNIK Gregor, Zamostec 69, roj. 1909, padel avgusta 1942 v Belih vodah. 23. HOCEVAR Jože, Zamostec 14, roj. 1909, padel junija 1944 pri Stični. 24. HOCEVAR Slavko, Zamostec 14, roj. 1925, padel februarja 1945 v Kozlanskem odredu. 25. FAJDIGA Anton, Nova Stifca 2, roj. 1913, padel februarja 1944 na Stajerskem.

60. SEGA Jože, Ravni dol 9, roj. 1923, umrl na povratku iz internacije septembra 1943. 61. SEGA Franc, Ravni dol 9, rojen 1897, umrl februarja 1944 v nemškem taborišču. 62. ARKO Franc, Lipovščica 9, roj. 1899, umrl 1943 v internaciji Renči. 63. STARC Jože, Sinovca 5, roj. 1924, umrl v nemškem taborišču marca 1944. 64. IVANČIČ Ludvik, Sinovca 4, roj. 1911, julija 1942 umrl pri bombardiranju Sodražice. 65. GORNIK Karel, Sinovca 6, roj. 1923, umrl v nemškem taborišču 1943. 66. KRZE Franc, Gora 41, roj. 1908, umrl decembra 1942 na Rabu. 67. KOSMRLJ Alojzij, Gora 63, roj. 1908, umrl januarja 1943 v talijanski internaciji. 68. GORNIK Jože, Gora 61, roj. 1930, ustreljen na Gori decembra 1942. 69. MAHNE Ignacij, Gora 44, roj. 1897, umrl decembra 1942 na Rabu. 70. GORNIK Peter, Gora 32, roj. 1892, ustreljen na Gori avgusta 1944.

71. KOSMRLJ Marija, Gora 36, roj. 1886, ubita septembra 1942. 72. KOSMRLJ Jože, Gora 36, roj. 1920, ubit septembra 1942. 73. SAMS Franc, Gora 15, roj. 1896, ubit julija 1944. 74. CAMPA Milan, Gora 20, roj. 1919, padel oktobra 1943 pri Litiji. 75. IVANČIČ Ciril, roj. 1915, padel julija 1942 v Travnj gori. 76. IVANČIČ Leopold, Gora 27, roj. 1917, padel julija 1942 v Travnj gori. 77. IVANČIČ Ivan, Gora 27, roj. 1919, padel julija 1942 v Travnj gori. 78. MAHNE Slavko, Gora 44, roj. 1926, padel oktobra 1942 na Blokah. 79. CAMPA Milan, Gora 20, roj. 1922, padel 1944 kot borec Gubčeve brigade. 80. KRZE Leopold, Gora 17, roj. 1923, padel novembra 1944 na Krimu. 81. PERUŠEK Jože, Zimarica 8, roj. 1905, padel maja 1944. 82. PERUŠEK Anton, Zimarica 64, rojen 1925, padel jeseni 1943 v Ilovi gori. 83. CVAR Filip, Zimarica 82, roj. 1901, padel aprila 1942 pri Igu. 84. KOVACIČ Rudolf, Zimarica 27, roj. 1901, padel aprila 1945 v Dragi. 85. GORNIK Edo, Zimarica 37, roj. 1907, padel novembra 1943 v Travnj gori. 86. CAMPA Stanko, Zimarica 41, roj. 1923, padel maja 1942 pri Igu.

87. TURK Franc, Globelj, roj. 1922, padel oktobra 1943 pri Kočevski reki. 88. VESEL Ludvik, Podklanc 13, roj. 1900, padel

100. NOVAK Karlo, Sodražica 54, roj. 1897, umrl v nemškem taborišču aprila 1945. 101. LOVSIN Nika, Sodražica 45, roj. 1920, ubita junija 1944. 102. KOVACIČ Marija, Sodražica 51, roj. 1898, umrla v nemškem taborišču aprila 1945. 103. KOSIR Mirko, Jelovec 12, roj. 1924, ubit pri bombardiranju Sodražice junija 1942. 104. CVAR Franc, Jelovec 5, roj. 1881, umrl januarja 1944 v Gonarsu. 105. ARKO Rudolf, Sodražica 133, roj. 1902, umrl na poslednem septembra 1946. 106. VESEL Ciril, Sodražica 15, roj. 1912, bil v vojnem ujetnistvu in pogrešan od leta 1941-42. 107. GOVZE Anton, Zapotok, rojen 1897, ustreljen septembra 1943 pri Sv. Urhu. 108. STARC Anton, Zapotok 23, roj. 1915, padel avgusta 1942 kot borec v Danah. 109. STARC Janez, Zapotok 23, roj. 1914, padel novembra 1943 na Primorskem v Ljubljanski brigadi. 110. STARC Viktor, Zapo-

125. TANKO Alojz, Vince 33, roj. 1900, umrl 1943. 126. NOSAN Ivan, Vince 15, roj. 1923, padel 1945. 127. PINTAR Ivan, Vince 22, roj. 1926, padel 1942. 128. MIHELIC Franc, Goranji Lazi 8, roj. 1923, padel 1943. 129. PINTAR Vinko, Vince 22, roj. 1922, padel 1943. 130. PRIJATELJ Alojz, Vince 17, roj. 1908, padel 1943. 131. PAJNIC Jože, Vince 3, roj. 1897, umrl v internaciji 1943. 132. MIHELIC Alojz, Vince 35, roj. 1901, ubit 1943. 133. NOSAN Karolina, Vince 15, roj. 1901, ustreljena 1942. 134. KOSOROK Janez, Sinovca, roj. 1912, padel februarja 1945 pri Zirah. 135. KOSOROK Stanislav, Sinovca, roj. 1926, umrl v nemškem taborišču Bergen oktobra 1944. 136. KOSOROK Silvester, Sinovca, roj. 1922, padel januarja 1944 kot borec Vojkove brigade. 137. KOSOROK Jože, roj. 1880, Sinovca, umrl novembra 1945 na poslednih internaciji in mučnja po zaporih.

Kaznovana prekupevalca z lesom

Jože Fink iz Obrha št. 13 pri Dol. Toplicah in njegov svak Ciril Miklič sta se lotila prekupevanja z lesom. Od gozdne uprave Poljane sta kupila 11 m³ smrekovega lesa, ga zrezala na domači žagi in deske prodala. Pri tem sta zaslužila okoli 58.000 din. Fink je dobil hlodovino tudi od privatnikov kot plačilo za vožnje in tudi to zrezal ter deske prodal. Miklič pa je med drugim dobil od gozdne uprave po nizkih cenah vrhovino za kurjavo, ker pa je bil »spreten«, je napravil hlode, jih razžagal in deske prodal KZ Dol. Toplice. Pri Finkovi imajo doma močne konje in žago, zato gre tak »kleft« bolj od rogi. Fink je sicer trdil na razpravi, da jima oče ni »načunal« za razrez hlodovine. Miklič pa je nasprotno zatrjeval, da je vse plačal, s čimer je hotel dokazati, da je manj zaslužil. Trdil je tudi, da je velik revež, ker si gradi hišo, a prav tako se je zagovarjal Fink, češ da nima dohodkov. Fink je prodal les za skupno vrednost 75.000 din, Miklič pa za 90.000 dinarjev.

Senat okrajnega sodišča v Novem mestu je obsodil Jožeta Finka na 20.000 din globe, ki se v primeru neizterljivosti spremeni v 100 dni zapora; Ciril Miklič, ki je bil že prej kaznovan, pa je prejel 3 mesece zapora. Skupno morata plačati stroške postopka in 300 din povprečnine.

Ob Dnevu vstaje na Javorovici

Osrednja točka proslav v šentjernejški občini je bila slovesnost na Javorovici, ki se je udeležilo precej ljudi. Govor predsednika Majzija, priložnostna deklaracija in dve recitaciji, petje zboru gimnazijci, vse to je povzdignilo slovesnost, ki je bila tako pristržno domača, da je vse globoko ganila. V počastitev žrtve, ki so padle na Javorovici, je občinska patrola oddala častno salvo, da se je razleglo daleč po gorjanskem svetu. Odmevale so partizanske pesmi in občinska patrola se je podala na pot proti Orehovi in Gaberju, odkoder so v sredo krenile združene občinske patrolje na proslavo v Novo mesto. Zvečer pa so kresovi razsvetljevali svobodno zemljo...

Postanite podporni član Prešernove družbe ter sodelujte s tem pri širjenju ljudske knjige

O brezposelnosti govorimo delo pa bi lahko dobilo več sto delavcev in delavk

Od lanskega leta dalje govorimo tudi v novomeškem okraju o naraščanju brezposelnosti. Število ljudi, ki so trenutno brez zaposlitve, se je v resnici dvigalo in na Posredovalnici za delo pri okrajnem ljudskem odboru so imeli letos 30. junija na spisku skoraj 500 ljudi, ki iščejo zaposlitve. Pretežna večina izmed teh so ženske; moških je znatno manj. Med žensko delovno silo, ki išče zaposlitve, je strokovnih moči tekstilne stroke 19, trgovske 16 in gostinske stroke 3 ženske. Največ brezposelnih je iz vrst kmečkih žena, to je tih, ki imajo nekaj zemlje, vendar premla za preživljanje. Takih je 165. Ostalih 135 je ljudi brez zemlje in brez poklica, med katerimi so tudi razne absolutne šole, je bilo 30. VI. na spisku 151. Seznan nezaposlenih moških sestavlja nekaj trgovskih pomočnikov, nekaj krojačev, dva kovača, nekaj administrativnih moči, v glavnem pa vojni in delovni invalidi, ki imajo zmanjšano delovno sposobnost. Med prijavitelji je tudi nekaj mladih moških od 16. do 18. let.

revali, potem v juliju sploh ne bi mogli več govoriti o brezposelnosti, pač pa o pomanjkanju delovne sile! Povprečanje po delovni sili se je v juliju tako povečalo, da daleč pretežno ponudbo. Ker pa vrsta podjetij išče le moško delovno silo in se na vse načine otepa žensk, ker je med prijavitelji nezaposlenih veliko takih, ki nečejo prijeti za vsako delo, čeprav nimajo nobene strokovne znanosti in ker posamezna podjetja zaposlujejo nove delavce mimo posredovalnice, bo vprašanje nezaposelnosti še vedno ostalo odprto.

revali, potem v juliju sploh ne bi mogli več govoriti o brezposelnosti, pač pa o pomanjkanju delovne sile! Povprečanje po delovni sili se je v juliju tako povečalo, da daleč pretežno ponudbo. Ker pa vrsta podjetij išče le moško delovno silo in se na vse načine otepa žensk, ker je med prijavitelji nezaposlenih veliko takih, ki nečejo prijeti za vsako delo, čeprav nimajo nobene strokovne znanosti in ker posamezna podjetja zaposlujejo nove delavce mimo posredovalnice, bo vprašanje nezaposelnosti še vedno ostalo odprto.

Vzemimo primer gradbenega podjetja »Krk« v Novem mestu. Podjetje išče izključno samo žensko delovno silo, o zaposlitvi žensk neče ničesar slišati. Ko jim je posredovalnica napotila dva po 18 let stara mladca, so jih odklonili, češ da sta prešibka. To je, milo rečeno, čisto navaden kapitalistični odnos do delovne sile in do socialno šibkih ljudi ter popolno nerazumevanje današnjih družbenih potreb.

Podoben odnos do ženske delovne sile imajo tudi druga podjetja. V vsakem podjetju je več delovnih mest, kjer bi lahko ženska zamenjala moškega, njega pa bi dali na delovno mesto, kjer je potrebna večja fizična sposobnost. Med vsemi podjetji so najbolj razvili ali vprašanje trenutne nezaposelnosti socialno najbolj šibkih in glede na spol v tovarni lenih izdelkov (bivša tovarna igra) v Novem mestu, kjer so tudi sprejemali novo delovno silo izključno preko posredovalnice. Tudi razširitev proizvodnje, s katero so ljudje nudili zaslužek desetim novih delavcev, je prava socialistična gesta tega podjetja. Če bi tako ravnala vsa podjetja, prav gotovo ne bi mogli govoriti o nezaposelnosti.

Traba pa je reči besedo tudi o takih brezposelnih, ki so bržkone samo zato brezposelni, ker pri zaposlovanju posameznaj izbirčno Meško. Zelijo zaposlitve samo v tovarni ali delavnici, drugam pa ne gre. Pri takih pravzaprav ne bi mogli niti govoriti o brezposelnosti. Vzemimo naslednji primer:

V občini Gotna vas je prijavitelnih precejšnje število nezaposlenih iz vrst kmečkih ljudi. Zadržano posvetvo v Brčini vasi (na Ruperč

Ozkost je največja ovira za uspesno delo SZDL v novomeškem okraju

Kakršen je odbor, takšna je organizacija. Ta trditve je bila že večkrat poudarjena in v celoti drži tudi za organizacijo Socialistične zveze delovnega ljudstva. Nekateri odbori se nikakor ne morejo znajti v delu, ne vedo, kaj naj bi razpravljali na seji ali sestanku, o čem naj bi se pogovorili s člani, kako bi poživili delo tudi v ostalih organizacijah. Ozko gledanje na organizacijo jih ovira pri razširjanju in utrjevanju organizacije. Vendar, kar trdimo za posamezne odbore, ne bi mogli trditi za člane in celo nečlane. Mnogi kažejo voljo do dela in izživljanja v napredni politični organizaciji, v kateri in preko katere bi povedale svoje mnenje, dale pripombe o posameznih problemih.

Na občinsko konferenco SZDL v Dobruju so povabili predstavnike ostalih organizacij in društev in v njihovi navzočnosti razpravljali o vseh lokalnih in splošnih političnih in gospodarskih problemih. Tako široka razprava in obravnavanje problemov bi morala biti na sleherni konferenci in na vsakem množičnem sestanku! Na konferencah so govorili tudi o pripravi na jesenske volitve, vendar odločno premalo.

Udeležba članov vaskih odborov na občinskih konferencah je bila skoraj povsod dobra. To je dokaz, da velika večina novozvojenih odborov želi smernice in pobud za delo na terenu, ki naj bi jih dale take konference, oziroma občinski odbori SZDL. Prav tu pa se pojavlja ozkost: premajhno zanimanje občinskih odborov, zlasti pa posameznih komunistov v občinskih in vaskih odborih SZDL, ki vložijo v delo organizacije premalo truda.

KRATKE VESTI

PREDMETI SIROKE POTROŠNJE SE BODO POCENILI

Vsi ukrepi izvršnega sveta doslej govore, da se bo življenjski standard v Jugoslaviji znatno izboljšal. Izšla je uredba o otroških dokladah, ki sicer zmanjšuje izdatke socialnega fonda, hkrati pa je izšla tudi uredba po kateri se bodo povečale plače državnim uslužbencem nižjih in srednjih plačilnih razredov. Ob odloku, da državni uslužbenci lahko nakupijo določene količine premoga po nižjih cenah, lahko sklepamo, da smo že prebrdili križico lanskoletne suše. Zato je izšla uredba o otroških dokladah šele sedaj, ko ne bo tako občutno prizadela koristnike letih. Cene na trgu padajo in bodo še, znižale pa se bodo tudi cene tekstila, električne energije in premoga.

Po navadi se seje in konferenca zelo slabo pripravljene in brez pravega dnevnega reda. V Smarjeti so predsednik občinskega odbora komaj nagovorili, da je začel konferenco. Podobno je bilo tudi v Rakovniku. Na Vel. Gabru, kjer je število članov SZDL še posebno nizko, se je prejšnji odbor zadovoljil s trditvijo, da so pač ljudje slabi, ker se ne zanimajo dovolj za organizacijo. Tako trditve je nazadnjaška in je resnica vse drugo. Novi odbor v Vel. Gabru se ni pokazal, da bo odpravil nepravilnosti prejšnjega odbora.

V BRDIH SO IZSTRELILI PRVO POISKUSNO RAKETO PROTI TOČI

V Dobrovem, sredi Goriških Brd so izstrelili prvo poskusno raketo proti toči. Raketa je bila izstreljena v prisotnosti občinskega prebivalstva in ob prisliki predavanja, ki ga je imel vremenoslovec in predsednik republiškega odbora prof. Oskar Reja. Vaje bodo še ponovili. Brda bodo imela 25 postaj za boj proti toči.

Razprave na občinskih konferencah so bile povsod živahne in stvarne, akoravno so bile ponekod še vedno samo v okviru domače lokalne problematike. V Rakovniku so razpravljali o uslužbencih in kmetijskih zadruzi, ki ne delajo v duhu današnjega časa, o upokojenih in socialnih podpirancih, katere največkrat izkorišča klerikalna reakcija za svoje delovanje. Razpravljali so tudi o nepravilnostih pri davkih. Na občinski konferenci na Dvoru v nedeljo 12. julija so podrobno razpravljali o delu posameznih vaskih odborov ter pri tem ugotovili, da je najslabši vaski odbor Ajdovec, novi odbor v Stavci vasi pa je zelo delaven. Tudi v Vel. Lipovcu ne gre kot bi moralo, ker se predsednik vaskega odbora Murjen premalo briga za delo v odboru in organizaciji. Dosti so govorili o koloradarju, ki je tudi pri njih zelo razširjen.

NAMESTO TREH, EN SAM ZAKON O VOLITVAH

Osnutek zakona o pravicah in dolžnostih, izvolitvi in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev je s kratkimi pojasnili načel, na katerih temelji, izšel v obliki brošure. Tako je osnutek zakona dostopen vsakemu našemu državljanu. Javnost se bo s pomembnimi novostmi seznanila in jih v svojih predlogih in pripombah še bolj izpopolnila, preden bo Izvršni svet potrdil dokončno besedilo osnutka in ga poslal Ljudski skupščini FLRJ.

vrhu) nujno potrebuje 20 delavcev. Zadržano posvetvo šentjernejke potrebuje 3 ženske in 3 moške, uslužbenci državnega posvetva v Črmošnjah so pretaknili vsu Suho krajino, da bi dobili proti dobru plačilo deset koscev, pa jih niso dobili. V Hinjahu so menda rekli, da bi šli kositi, če jim dajo polovico nakošene krme. Na posredovalnici v Novem mestu zatrjujejo, da je najmanj 40% prijavitelnih nezaposlenih žensk, ki za zaposlitev postavljajo pogoje, kje se hočejo zaposliti.

Skupščina je sprejela enoten zakon namesto treh prejšnjih, ki obsega vse, kar se nanaša na volitve. Zakon zagotavlja popolnoma svobodno opredelitev volivcev. Po tem zakonu bo v našem novem volilnem sistemu odstranjeno sleherno pokroviteljstvo in izsiljevanje kandidatov od strani. To je možno samo pri kandidiranju na zboru volivcev. Tako oblika kandidiranja je najbolj demokratična.

V zadnjem času močno povprašujejo po delovni sili gradbeno podjetja, ker se pravzaprav gradbeno sezona že začela. Gradbeno podjetje iz Beograda, ki bo gradilo objekte v Brčini, bo potrebovalo vsaj 300 delavcev. Pri gradnji novomeškega vodovoda bi dobilo zaposlitev okrog 100 delavcev, gradbeno obnovitveno podjetje v Novem mestu potrebuje 30 delavcev in 8 tesarjev, podjetje pa jih tudi druga podjetja.

Ljudski poslanec ima po osnutku tege zakona dokaj velike pravice, velike obveznosti, postavljene pa so mu tudi nekatere omejitve. Ljudski poslanec ne bo mogel izdati nobenih odločb. Vse pravice in dolžnosti poslancev v okraju in mestu morajo biti v skladu z zakonom. Zakon zagotavlja volilcem pravico, da izmenjajo poslance, ki so ga izvolili.

V vsako hišo Dolenjski list! Berite in širite Dolenjski list!

Franček Sajc:

Vatikan in Slovenci

»Saj se je v našem ljudstvu in v marsikomu izmed nas omajalo celo zaupanje do nekaterih visokih cerkvenih dostojanstvenikov italijanske narodnosti, ki niso v nekaterih konkretnih slučajih zavzeli pravičnega objektivnega stališča do našega materinega jezika v cerkvi... Predvsem o Istri, in to o poreško-puljski škofiji in reški škofiji, smemo trditi, da se tam vrši naravnost vnebovpijoče zatiranje slovenskega narodnega življenja v cerkvi in cerkvenih institucijah...« (Citirano po originalu).

Prisrčni odnosi med Vatikanom in fašistično vlado so 11. februarja 1929 privedli do lateranskega pakta. »Katoliški glas«, slovenski klerikalni tednik v Gorici, je 12. februarja 1953 o tej pogodbi med papežem in Mussolinijem priznal:

»Eni so jo hvalili, drugi grajali; eni so priznavali njeno koristnost, drugi so trdili, da je s tem katol. Cerkev pomagala le Mussoliniju in njegovemu režimu do prestolja...«

Splošna sodba je bila takrat in je še danes, da so se pri sklepanju konkordata premalo ozirali na potrebe in posebnosti ljudstev ob državni meji...

Po konkordatú so utrpeli škodo tudi na verskem in narodnem polju vse bivše manjšine pod Italijo, to pa vsled tega, ker niso zagotovili niti pouka krščanskega nauka v materinem jeziku v šoli niti svobode verskih organizacij katol. akcije na podlagi narodnega jezika niti svobode verskega tiska v jeziku narodnih manjšin. Vse to nas je hudo bolelo...«

Pod skupnim pritiskom Vatikanu in fašizma je 1931. leta moral kloniti zadnji slovenski škof dr. Fran Sedej, nadškof v Gorici. Papež je v Gorico poslal svojega odposlanca škofa Passetta, ki

je nadškofu Sedeju sporočil papežovo željo, naj odstopi. Sedej je končno pristal pod pogojem, da bo njegov naslednik večš slovensčine in pravičen do Slovencev. Ko pa je Vatikan za apostolskega administratorja goriške nadškofije imenoval signorina Sirottija, ki se je to tedaj proslavil kot zatiralec slovensčine v malem semenišču v Kopru, je razočarani škof Sedej kmalu nato zaradi potrtosti umrl.

O tem vatikanskem in fašističnem nasilju nad slovensko manjšino je takrat obširno pisal ves jugoslovanski tisk in celo klerikalni ljubljanski dnevnik »Slovenec«. Zato je beograjski nuncij Pellegrinetti 4. decembra 1931 poslal ljubljanskemu škofu dr. Rožmanu ostro pismo. Uvodoma mu je nuncij citiral pismo zagrebškemu nadškofu dr. Bauerju, češ da je po sporočilu kardinala Pacellija nadškof Sedej »prostovoljno zaprosil za odstop«. Nato nuncij nadaljuje:

»Medtem pa nekateri časopisi, kot je bilo pričakovati, obtožujejo sv. Stolico, da se ni držala svojih obljub, da je nadškof žrtev vatikanske diplomacije, da je njegova demisijska iz političnih razlogov, iz sovraštva in v škodo slovenskega naroda ter podobne obtožbe...«

Prisel bo čas, ko bodo objavljeni dokumenti, ki morajo sedaj ostati tajni zaradi dušebrižniške skrbi za celotno Cerkev. (Doselej Vatikan tega še ni storil! — op. F. S.). Tedaj bo svet videl, koliko je resnice na stvari, ki jo politični časopisi n. pr. »Politika«, »Novosti«, »Slovenec« razlagajo in obračajo proti sv. Stolici...« (Apostolska nunciatura, Beograd N. 12706).

Zaradi tega pisma se je Rožman posvetoval s svojimi svetovalci. Nepodpisani cerkveni dostojanstvenik in katoliški ideolog mu je poslal tele pripombe:

»Po tem pismu nuncijsa se zdi, da je položaj tale:

1. »Slovenec« ne more o cerkvenih razmerah na Primorskem pisati. Bil bi to »affront« proti Vatikanu, če bi še tako pisal, kakor

je. Po Mahničevih načelih je bilo to že prvič pogrešeno. Mahnič je vedno naglašal, da katoliški listi ne morejo klicati škofa pred svoj sodni stol, tako delajo le liberalni in framsonski listi. (Prav zato tudi deva nuncij namenoma »Slovenca« v eno vrsto s framsonskimi »Novostmi« in »Politiko«!)...

2. Goriški duhovniki so vse storili, kar je mogoče in po edino pravilni poti... Naši škofje se direktno ne morejo mečati v te zadeve, Vatikan bi jih zavrnil v meje pristojne jurisdikcije...«

Profesor teologije dr. Ehrlich je škofu Rožmanu sporočil, da so pritožbe primorskih voditeljev proti Vatikanu preostre. Kljub temu pa je Rožmanu predlagal za odgovor nunciju: »Nuncijsa poudarjalo bi se lahko, da so dejstva... za Slovence porazna...«

Nato je škof Rožman nunciju diplomatsko odgovoril, da je s hvaležnostjo sprejel njegovo pismo in vsebino sporočil uredniku »Slovenca«. Zatem Rožman nadaljuje:

»Mislim, da je moja dolžnost, da Vašo prevzvišenost obvestim, kaj se v moji škofiji govori o odstopu goriškega nadškofa Sedeja, kar najbolj škoduje katoliškemu čutu in sinovski vdanosti vernikov sv. Stolici:

Nadškof se je sicer odpovedal prostovoljno, pisal in podpisal pa je pod pritiskom apostolskega vizitatorja Lucca Passeta. Ko je nadškof sprejel papeško pismo, pripovedujejo, da je s solzami v obeh raznim osebam večkrat rekel: »Bog nam pomagaj, kaj bo z nami... Tako se znebe starca... Sirottijevo imenovanje za apostolskega administratorja je za nadškofijo velika nesreča. Ogočujali so me«. Te izjave se javno raznašajo kot avtentične in iz njih vsi soglasno sklepajo, da je nadškof Sedej moral popustiti, da na njegovo mesto kot administrator in pozneje kot nadškof pride Sirotti, ki se nagiba, kot je znano, k ekstremnemu nacionalizmu.

IZ NAŠIH KRAJEV

Predgrad ob Kolpi

20. julija zjutraj ob 8. uri je začela svoj pohod občinska patrolja iz Predgrada z mladinsko godbo na čelu. Usmertila se je v Stari trg in nato v dolino Kolpe, kjer se je v Kotu pridružila patrolja iz Radenc. Pojadana patrolja, v kateri je bilo 30 borcev, je nato nadaljevala pot skozi vasi Preslje in Dol v Laze, kjer je prenočila. Tu je obiskala med drugim tudi družine žrtev beogradističnega izdajstva. Drugi dan je nadaljevala pot preko vasi Hrelin pod robom Kozice v Predgrad, nato pa skozi Jelenje vas, Zagodca in Podgorje preko Debelega vrha in Miklerjev na Bistrico, Maverlin, Dobliče in dalje proti Crnomlju.

kjer se je pridružila viniški in dragatovski patrolji. Z mladinsko godbo na čelu so nato združene patrolje vkorakale v Crnomelj, kjer so bile svečano sprejete. Pred kratkim je prejela prostovoljna gasilska četa od Predsednika republike tovariša Tita pismo zahvalo za poslanje čestitke in sodelovanje pri štateni ob priliki njegovega rojstnega dne. Vsi člani gasilske čete so na pismo zahvalo dragega maršala zelo ponosni. Gasilska organizacija v Predgradu je ena najmočnejših in najstarejših v dolini. Za prihodnje leto bo praznovala 60. obletnico svojega obstoja. J. S.

Ovčereja v Beli krajini

Od Spetarjev preko Sinjega vrha, Vinice, Zilj in Preloke do Adlešičev dajejo kraške golčave in manjvredna zemljišča vse možnosti, da se ovčereja razvije do zavidljive višine.

Vsak živinorejec bo moral v teh krajih skrbeti predvsem za kvaliteto volne. Finejša volna ima znatno višjo ceno. Zato naj živinorejci plemenijo ovce le z ovni, ki imajo dobro volno.

Zadnje ure poslednjih škrbin Novega mesta

Z ureditvijo Gorenjih vrat in Kidričevega trga je Novo mesto dobilo res lep izgled, ki se bo še povečal s postavitvijo spomenika »Pesem svobode« na začetku Kidričevega trga. Glavni trg je močno kazila hudo razbita bivša Kobetova hiša in praznina zraven nje. No, tudi te mestne škrbine bo kmalu koreno. 20. julija so pričeli s podiranjem ostankov Kobetove hiše, istodnevno pa so pričeli s kopanjem temeljev za novo stavbo Narodne banke. V preurejenem Kobetovi hiši bo imel svoje prostore Državni zavornični zavod. Gradbena dela za obe stavbi

je kot najcenejši ponudnik prevzelo mestno gradbeno in obnovitveno podjetje GOP Novo mesto, ki ima že v gradnji tudi novomeški vodovod in nekaj drugih manjših del. To podjetje, ki se je osnovalo šele letos razbita bivša Kobetova hiša in praznina zraven nje. No, tudi te mestne škrbine bo kmalu koreno. 20. julija so pričeli s podiranjem ostankov Kobetove hiše, istodnevno pa so pričeli s kopanjem temeljev za novo stavbo Narodne banke. V preurejenem Kobetovi hiši bo imel svoje prostore Državni zavornični zavod. Gradbena dela za obe stavbi

Pionirji na letovanju na Frati

Pionirji novomeškega okraja so letos prvič letovali na Frati. V prvi izmeni je bilo 42 otrok. Prebivali so v šotorih in na skupnih ležiščih v koči. Frata in njena okolica je nudila pionirjem prijeten odmor. Ob dobi in izdatni hrani, igranju, sprehodih in izletih so dnevi kar prehitro minevali. Na izletih so spoznavali značilnosti Suhe krajine. Ko so šli

na kopanje v Žužemberk, so obiskali tudi tamkajšnje kolonije. Zadnje dni so se pripravljali na prireditev ob abornem ognju, ki je bila posvečena spominu padlih borcev NOV na Frati. Okrepjeni in zdravi ter polni spominov za zgodovinsko Frato so se sredi julija pionirji vrnili domov. A. M.

Iz Bršljina

Terenski odbor organizacije ZB Bršljin je v okviru proslav Dneva vstaje odkril 22. julija na cesti Bršljin-Prečna spomenik Tonetu Campu iz Cegelnice. Campa je bil med prvimi aktivisti OF in vaški zaščitnik v Cegelnici. 24. februarja 1944 zvečer so ga domači izdajalci izvabili od doma in ga pri Prečni na zverinski način umorili.

času NOV zaslužil ta spomenik s katerim se mu je bršljinska Zveza borcev dostojno oddala. -M.

Poleg 6000 ljudi so na častni tržnici na Glavnem trgu v Novem mestu pričakali patrolje tudi predsednik OLO Viktor Zupančič, predsednik LO MO Lojze Ivančič, komandant novomeške garnizije Savo Trčič, predsednik Glavnega odbora VVI Franc Krese-Coban; predsednik odbora za postavitev spomenika in član Okrajnega komiteja ZKS Franc Kolar, sekretar Okrajnega odbora SZDL Jože Plavec in drugi.

Z občinske konference SZDL v Ribnici

Obpravljala je vrsto družbenih in gradbenih problemov. Predsednik Mohar je podal poročilo. Organizacija združuje 2.062 članov oziroma 73% volilcev. Lani je priredila več tečajev, prireditev, predavanj. Sindikalne organizacije so krive, da niso usmerjale delavstva na predavanje Ljudske univerze. Spregovorili so delegati. Šport v Ribnici ni razvit, kako bi naj bil. Zakaj? Ribnica nima ne primernega kopališča, ne igrišča za nogomet. SZDL je premalo skrbe-

la za telesno in moralno vzgojo mladine. In gospodarstvo? Ceste so vse kotanjaste. Nikjer ni cestnega kropljenja, je pa zato prahu več. Bistrica je preručena z ločjem. ... Kdaj bo potrkala kakšna epidemija na ribniška vrata, se ni česar ne ve. Grad razpada. Trgovska mreža ni, kot bi morala biti. Novoizvoljeni odbor čaka polne roke dela. Konferenca je sprejela zato vrsto pomembnih sklepov. M.

Najvišji dobiček — milijon dinarjev!

Ena za 1.000.000, ena za 500.000, ena za 300.000, in ena za 200.000 dinarjev, povečano število dobičkov po 70.000, 50.000, 8.000, 5.000, 3.000, 2.000, 1.500, 1.200, 1.000, 500, 400, 300 in 100 dinarjev ter novi dobički za 40.000 in 10.000 dinarjev.

Da bi Jugoslovanska loterija preprečila delovne ljudi Jugoslavije, da je pri zbiranju srečk vsakega 23-ega v mesecu vsaka nepravilnost popolnoma izključena, daje s tem, da priteja vsak mesec zbiranje v drugem kraju, vsem možnost in priliko, da se o tem prepričajo sami.

Iz Velikih Lašč na Turjak

Lep dan se je obetal, ko je 21. julija navezgodaj krenila na pot občinska patrolja Velikih Lašč. V Karlovcu se ji je pridružil še pet starih borcev. Tov. Milan Tomšič, Slavko Purkart in Jože Gačnik so nato vodili patroljo dalje proti hribovitim vsem na obisk v znane kraje med partizanske družine. Spotoma je patrolja počastila spomin padlih borcev v Novi vasi pri Velikih Blokah, nato pa se za kratek čas ustavila pri partizanski mamiči Jeri Drobnovič in Lužarjih, ki je poleg drugega žrtvovala v NOB dva sinova. Nadaljni obisk je veljal Cimermanovim v vasi Neredi. Tam so pozdravili znani partizanski teti - sestri, kjer je bil med vojni nekaj časa obveščeval. Stab. Skozi med vojno požgane vasi Boštice, Mohorje in Selo jih je vodila pot do borca in aktivista Iškarija, ki se je tudi priključil patrolji. Patrolja je obiskala še znane partizanke vasi Mačke, kjer je bil leta 1944 po izdajstvu ubit komandant mesta Viktor Krasovec, vasi Strleje in Pečke, kjer sta bili med nemško ofenzivo obkoljeni Levstikova in Ljubljanska brigada. Njen obisk je veljal tudi vsem Purkače, Centi in Zapotoku.

Da bi Jugoslovanska loterija preprečila delovne ljudi Jugoslavije, da je pri zbiranju srečk vsakega 23-ega v mesecu vsaka nepravilnost popolnoma izključena, daje s tem, da priteja vsak mesec zbiranje v drugem kraju, vsem možnost in priliko, da se o tem prepričajo sami.

DOLENJSKO MLADINSKO SAHOVSKO PRVENSTVO V TREBNJEM

Tone Škerj (SK »St. Puc. N. M.) prvi doletski prvak. Sahovsko sekcija SKUD »Joško Jurčič« iz Trebnjega je v čast Dneva vstaje slovenskega naroda pripravila in tudi lepo izvedla doletsko mladinsko sahovsko prvenstvo. Podobnega tekmovanja na Dolenjskem še nismo imeli, zato pomeni to prvenstvo velik napredek. Za izvedbo turnirja ima največji zaslug neomolj. tov. Ravnehar, ki je turnir pripravil in ga tudi vodil. tov. Pavel Mličič, tekmik LO Trebnje na je s denarnico pomočjo pripomagal k izvedbi turnirja. Zeli pa se je letošnjega prvenstva udeležilo le sedem tekmovalcev iz Novega mesta, Trebnjega, Mirne peči, Sentjerneja in Ribnice, medtem ko se sahovske sekcije v Krškem, Brežicah, Metliki, Crnomlju, Kobjevju in Šentvidu sploh niso zvrstile. Turnir se je začel v soboto in bil zaradi malnega števila igralcev zaključen v nedeljo. Igralci so stanovali v trebnjskem gradu. Za prva kola so pokazala, da bosta imela slavno besedo Novomeščani Škerj in Medic. Toda tudi Somrak iz Mirne peči ni ostajal za njima.

Bela krajina bo podprla svoje visokošolce, ker jih potrebuje

Nižni Beli krajini danes tako potrebno, kot strokovnjaki. Bela krajina je nanačeto polje, neraziskan predel, ki čaka strokovnjakov, da jo preiščejo, preiščujočji ter ji nakazujejo pot k napredku. Danes Bela krajina ne premore niti enega inženirja ali drugega strokovnjaka domačina. Toda kar ni imela doslej, bo imela v bodoče. 53 mladih Belokranjcev in Belokranjk danes že študirajo na univerzi v Ljubljani, novi pa se bodo vpisali že letos. Razumljivo je, da se njihova ožja domovina, ki tako potrebuje strokovne moči, mora zanimati za nje, kako se uče, kam se bodo usmerili po končanem študiju in kakšne težave in želje imajo. Mislimo, da je bil sklep okrajnega sveta za prosveto v Crnomlju, da sliče v okviru mladinskega festivala tudi konferenco akademikov, prav iz gornjih razlogov, zelo posrečen. V dvorani Čitalnice v Crnomlju so se v nedeljo 19. julija dopoldne zbrali mladi akademiki Bele krajine, ki so sedaj na počitnicah, ter se v navzočnosti ravnatelja črnomeljske gimnazije tovariša Andreja Pečka in predstavnikov OLO pogovorili o skupnih problemih. Konferenco je vodil predsednik Konferenca za prosveto tov. Karel Strbenk, ki je zlasti podčrtal željo in potrebo čele Bele krajine po strokovnjakih, ki bi ji pomagali iz njene zaostalosti. Okrajni ljudski odbor je sklenil, da bo v bodoče izdatneje gmotno podprl domače visokošolce s tem, da bo vsak mesec prispeval za vsakega po 3000 Din. Denar pa ne bo nakazoval posameznikom, pač pa »Klubu belokranjskih akademikov« v katerem so organizirani vsi belokranjski akademiki. Ta način gmotnega podpiranja so vsi navzoči toplo pozdravili. V razgovoru s predstavniki okrajnega ljudskega odbora so nato bodoči strokovnjaki povedali svoje težave in napore ter tudi uspehe. Mnogi, kot sinovi in hčere revnih staršev, se težko prebijajo skozi študij in čestokrat tudi do stradanja. S podporo okrajja bo v bodoče laže. Kako razumejo

Uboj iz koristoljubja v pristavškem gozdu

Na praznik 22. julija je šel 78-letni krojač Janez Junc v pristavški gozd pri Orehoviču po lato za brajdo. Napadalec ga je v gozdu že čakal. S kljukcem mu je razsekal glavo in mu odsekati tudi levo roko nad zapetjem. Sele naslednji dan so našli domačini umorjenega vsega razsekanega v pristavškem gozdu. Nečloveškega storilca so organi LM iz Sentjerneja odkrili in je v preiskavi. O poteku sodnijskih obravnav bomo še poročali.

POPREDSEDNIK INDIJE V LJUBLJANI

Jugoslavijo je pred nedavnim obiskal podpredsednik indijske vlade dr. Radhakrishnan in bil tudi gost maršala Tita na Brionih. Zastopnikom tiska je izjavil, da bo njegov obisk služil poglavitno prijateljskim odnosom med Indijo in Jugoslavijo. Visokega gosta so v imenu slovenskega naroda pozdravili na ljubljanskem kolodvoru zastopniki oblasti, predsednik Izvršnega sveta LRS tov. Miha Marinko pa je splošnoznano gostu povabil na slavnostno kosilo.

V Gradacu so svečano proslavili občinski praznik

26. julija je občinski ljudski odbor Gradac v Beli krajini odločil za občinski praznik. Za prvo praznovanje so se temeljito pripravili in ga tudi nad vse lepo praznovali ob veliki udeležavi prebivalcev vse občine, predstavnikov ljudske oblasti, okrajnega ljudskega odbora, Zveze borcev in drugih organizacij.

trgu pred spomenikom padlih borcev slavnostno zborovanje. Uvodoma je goste in udeležence pozdravil predsednik občinskega ljudskega odbora tov. Simonič, nakar sta imela govor član CK ZKS tov. Tone Suštaršič -Tine Zeleznik in predsednik okrajnega ljudskega odbora domaćin tov. Janez Zunič. Med gosti, ki so prisostvovali slavnosti so bili tudi narodni heroji tov. Stane Semič - Daki, podpredsednik OLO tov. Niko Belopavličič in predsednik okrajnega odbora Zveze borcev tov. Franc Košir. Takoj po govorih sta nastopili domači folklorni skupini, ves čas pa sta tudi sodelovala agilna metliška godba na pihala in moški pevski zbor »Fantje na vasi« iz Crnomlja, sored pa je bil izpopolnjen še z dobro podanimi recitacijami.

Ze v soboto so zagoreli kresovi po vsej občini, ob njih pa so obujali spomine na težke dni NOB in veliko junštvo našega ljudstva. Manjkalo tudi ni kulturnih nastopov. Svečanosti v nedeljo so se pričele z velikim partizanskim napadom na Gradac, ki so ga izvedli ob sodelovanju rezervnih oficirjev člani Zveze borcev in mladinci podvojske vzgoje. Kmalu po sva-zvetju Gradaca so nastopili mladinci in mladinke s pevskimi in drugimi točkami. Ob 9. uri dopoldne se je razvila skozi vas velika povorka, v kateri so šli telovadci v krojih, gasilci v uniformah, mladinci, pionirji, člani množičnih organizacij. Na koncu povorka so pešljali vrsto kmetijskih strojev, last gradške in metliške kmetijske zadruge ter kmečke delovne zadruge iz Gribelja.

V popoldanskem spredu sta se pomerili dve mladinski ekipi iz Gradaca in ena z Deskega vzgajališča v kegljanju, pozneje pa še ekipi Gradaca, Deskega vzgajališča, Podzemlja in Gribelja v lahkostetliki. O rezultatih tekmovalja bomo še poročali.

Tako so v Gradacu prav dostojno prvič praznovali občinski praznik in tako ga bodo od-slej vsako leto.

Tako so v Gradacu prav dostojno prvič praznovali občinski praznik in tako ga bodo od-slej vsako leto.

Partizan TELESNA VZGOJA

Ravnehar, ki je turnir pripravil in ga tudi vodil. tov. Pavel Mličič, tekmik LO Trebnje na je s denarnico pomočjo pripomagal k izvedbi turnirja. Zeli pa se je letošnjega prvenstva udeležilo le sedem tekmovalcev iz Novega mesta, Trebnjega, Mirne peči, Sentjerneja in Ribnice, medtem ko se sahovske sekcije v Krškem, Brežicah, Metliki, Crnomlju, Kobjevju in Šentvidu sploh niso zvrstile. Turnir se je začel v soboto in bil zaradi malnega števila igralcev zaključen v nedeljo. Igralci so stanovali v trebnjskem gradu. Za prva kola so pokazala, da bosta imela slavno besedo Novomeščani Škerj in Medic. Toda tudi Somrak iz Mirne peči ni ostajal za njima.

Rezultati turnirja: Škerj Tone (SK »Stolen Puc« N. M.) 5 in pol, Medic Samo (Novo mesto) in Somrak (Mirna peč) po štiri in pol. Japelj Miha (Novo mesto) 3 in pol, Frankovič (Sentjerne) in Gobjavec (Trebnje) 2 in Juvanc (Ribnica) 0. Škerj je na tem turnirju igral zelo sigurno in je ostal tudi edini nepremagan igralec. Zaslužen je osvojit prvotno doletsko mladinsko sahovsko prvenstvo.

GARNIZON : PARTIZAN 3:0 (0:0)

V čast Dneva vstaje je moštvo domačega Partizana odpravilo pri latsko-macedonski tekmi z moštvi gostov garnizona. Po obelastniški sili in nezanimanju igralci so tekma v prvem polčasu končala brez golov, v drugem polčasu pa so bili volaki odločni in so spet odnesli zmago.

Rezultati mladinskega tekmovalja v Crnomlju: V nedeljo 14. julija so v Crnomlju priredili uspešni mladinski festival. V okviru festivala je bil tudi fuzkularni nastop Belokranjske in kočevske fuzkularni so dosegli nekaj odličnih rezultatov: Tek 88 m mladinci: Biserl, Kočevje 9:2, Smolec, Kočevje 9:3, Plet Crnomelj 9:5. Met krogle člani: Plet, Crnomelj 19:3, Metjavci, Kočevje 10:7. Met krogle mladinci: Musič, Crnomelj 16:7, Rudari, Kočevje 16:6. Met kopja člani: Plet, Crnomelj 39:3, Musič, Crnomelj 45:15. V ekipi na 200/200 m je zmaga. ekipa Crnomlja. Nogomet so igrala moštva iz Crnomlja in Kočevja. Tekma se je končala z rezultatom 6:2 (4:1) v korist Crnomlja. V odločbi so mladinke Kočevja premagale ekipo iz Crnomlja. O. R.

bodoči intelektualci položaj svoje ožje domovine so pokazali, ko so se stavili na razpolago za praktično delo še sedaj med počitnicami. Samo so povedali, da žele praktičnega dela. Okrajni LO jim bo radevolje dal honorarna mesta in ustrezajoči sektorji dela po želji posameznika. »Bela krajina vpije po kadrih,« je poudaril na konferenci predsednik gospodarskega sveta tov. Niko Belopavličič, zato z zanimanjem spremlja študij mladih Belokranjcev in Belokranjk. S podporo jih bo vsaj delno rešila teških gmotnih skrbi, akademiki pa so obljubili, da se bodo še bolj kot dosedaj posvetili študiju in po zaključnih izpitih dali svoje znanje na razpolago predvsem svoji ožji domovini Beli krajini, ki jih je težko čaka. R.

Obvestilo

PRESKRBIMO SI DOBRE OVNE! Živinorejski odbor OZZ Crnomelj bo kupil za ovčerejske okolice nekaj dobrih plemenjakov. V mnogih predelih Slovenije je oplenjevanje domačih ovce z ovni jersko-slovaške pasme že povsem v navadi. Ovce se zelo hitro razmnožujejo, zato lahko že v kratkem času izboljšamo ovčerejo. Plemenčne ovne boste Belokranjci lahko naročili pri svojih Kmetijskih združenjih. Pri nakupu vam bo pomagal tudi živinorejski odbor v Crnomlju.

Mešana kri

Ob kronanju angleške kraljice je prišlo tudi do izrednih slučajev, dobrih in slabih seveda, o katerih so časopisi zadnje tedne še precej pisali. V Londonu se še zdaj smejejo na račun naslednjega dogodka: Gostje pri neki vrtni zabavi

PREKLICI Podpisane Čelč Marija, gospodinja na Uršnih selih 37, preklucujem vse obdobje, ki sem jih prejela, glede Neke Bistric iz Uršnih sel 60, kot nesmišljeno in se il ne hvajujem, da je odedovala od za. sva tobe. Čelč Marija, Preklucujem vse žilive besede, ki sem jih govorila o Sajeju Jovi in izvešljem, da so neresni ali na. Saje Marija, Brezje 10, P. Trebelno

Mali oglasi

Dovoljenje za potovanje v borzernstvo vam najhitreje in najceneje prekrbi PUTNIK. Predno greste na letni dopust, se posvultite s PUTNIKOM — PUTNIK. Novo mesto, telefon 108

OBJAVA Obveščamo starše, da je vpisovanje v otroški vrtec 1. in 2. avgusta od 8. do 10. ure.

OBJAVA Avtobus na progi Novo mesto-Smarješke Toplice prilčne z dnem 2. AVGUSTA 1953 obratovati ob nedeljah in državnih praznikih po naslednjem vznošju ređu: 9.30 13.30 18.00 odhod Novo mesto prih. 12.30 17.40 21.30 10.00 14.00 18.00 prihod Smar. Toplice odh. 12.20 17.10 21.00 NOVOMESČANI! Poslužujte se udobno avtobusne zveze z zdravilščem Smarješke Toplice! Avtopromet Novo mesto.

Kako bi obvarovali njive pred divjačino

Divjad povzroča v nekaterih predelih škodo na poljih in sadovnjakih. Kmetje jo skušajo z različnimi sredstvi odgnati. Običajno pa sedanja zastrašila niso dolgo časa uspešna, ker se jim živali kaj hitro privadijo. Razna optična zastrašila (slamnatih možic itd.) sploh niso učinkovita, ker divjad navadno slabo vidi in vпада pretežno v temi. V mnogih krajih so kmetje je primorani, da pretejujo noč ob ognju na polju in z različnimi ropotljami in kričanjem odvračajo divjad. Zvočna zastrašila so vsekar boljša. Najboljša zastrašila pa so po dosedanjih izkušnjah tista, ki učinkujejo na vonj divjadi. V naprednih državah so uspeli poizkusiti s kemičnimi sredstvi, ki penetrantno smrdijo. Zlasti Nemci so v tem pogledu mnogo dosegli. V kemičnih tovarnih izdelujejo po posebnem receptu ostro smrdišče katranski preparat, ki mu primajošja fenolna olja. Zemljišče, ki ga želijo očuvati pred živaljo, obdajo s tako smrdiščno snovjo, in divjad se ga ogiba.

Učinkovitost podaljšamo, če v fenolinamočimo tak material, ki vsrka čim več tekočine. To je zlasti celulozna lepilka, izolacijske plošče, suha sota in podobno. Pred vpadi najbolj izpostavljene njive so v kočevskem okraju, kjer povzroča največ škodo divji prašič. Zato so se prve preizkušnje tega fenolina napravile prav v tem okraju. Uspeh je bil dober. Tako piše na primer Okrajna zadruga zveza Lovski zadrugi dne 4. julija 1953: »Od Vaše zadruge smo prejeli manjše količine fenolina. Razdelili smo ga najbolj ogroženim področjem. So trpela zlasti po vpadih divjih svinj. Kontrolirali smo delo in učinkovitost fenolina in ugotovili njegovo učinkovitost. Predel vasi Makošje leži v gozdu, ter so njive močno izpostavljene divjadi, predvsem divjim svinjam, ki so že v letošnjem letu napravile veliko škodo zlasti na krompirju. Po uporabi fenolina, ki so ga namestili po njivah na več mestih, namočenega v krpe, in pokrili z deseticami, so vpadli divjih svinj popolnoma prenehali, čeprav je čutili in opazili njihovo prisotnost po bližnjih travnikih in košenicah. Krpe so razmešene po vsej njivi. Na njivi, ki meri okrog 0,8 a je namočenih 6 v fenolinamočenih krp. Kmetje se za učinkovitost pohvalno izražajo. Ostali fenolini pa smo izročili v uporabo državnemu posestvu Snežnik iz Kočevske Reke, ki se o učinkovitosti tudi pohvalno izražajo. Nadaljnji poizkusi so se zelo dobro obnesli na Belju proti vpadu jelenov, v ljubljanski okolici pa tudi proti jazbecem itd. Fenolin je poceni. 1 kg stane 80 dinarjev in se dobi pri Lovski zadrugi v kanticah po 5 do 10 kg.

njem letu napravile veliko škodo zlasti na krompirju. Po uporabi fenolina, ki so ga namestili po njivah na več mestih, namočenega v krpe, in pokrili z deseticami, so vpadli divjih svinj popolnoma prenehali, čeprav je čutili in opazili njihovo prisotnost po bližnjih travnikih in košenicah. Krpe so razmešene po vsej njivi. Na njivi, ki meri okrog 0,8 a je namočenih 6 v fenolinamočenih krp. Kmetje se za učinkovitost pohvalno izražajo. Ostali fenolini pa smo izročili v uporabo državnemu posestvu Snežnik iz Kočevske Reke, ki se o učinkovitosti tudi pohvalno izražajo. Nadaljnji poizkusi so se zelo dobro obnesli na Belju proti vpadu jelenov, v ljubljanski okolici pa tudi proti jazbecem itd. Fenolin je poceni. 1 kg stane 80 dinarjev in se dobi pri Lovski zadrugi v kanticah po 5 do 10 kg.

Izpred sodišča

Z NALOŽENIM TOVORNIM AVTOMOBILOM V OBCESTNI JAREK Dasl ni imel izpitnega soferškega dovoljenja, je mehaničarški pomočnik Ivan Drugovci prevzel soforiranje pet tonskega tovornega avtomobila last »Pionirja« iz Novega mesta. Vozil je na cesti iz Sentjerneja proti Novemu mestu in pri vasi Gradisce na ravni cesti zavozil v občestni jarek. Ker je imel na ložen težak cestni valj, je ta zanihal in se pri nagmjenju vozila prevrnil ter odrgal celo karoserijo. Poleg valjara na

avtomobilu je bil tudi žensko kolo last Jerele iz Sentjerneja, katero je valjar ob padcu na tla zmečkal. Podjetje »Pionire« ima škodo skoraj 20.000 din. Jerele na kolesu pa 14.000 din. Senat okrajnega sodišča v Novem mestu je prisedil Drugovci zaradi ogrožanja javnega prometa iz malomarnosti en mesec zaporu in plačilo škode podjetju ter stroške sodnega postopka. Jerele se bo moral z oškodovanim zahtevkom za polomljeno kolo obrniti na civilno pravdo.

avtomobilu je bil tudi žensko kolo last Jerele iz Sentjerneja, katero je valjar ob padcu na tla zmečkal. Podjetje »Pionire« ima škodo skoraj 20.000 din. Jerele na kolesu pa 14.000 din. Senat okrajnega sodišča v Novem mestu je prisedil Drugovci zaradi ogrožanja javnega prometa iz malomarnosti en mesec zaporu in plačilo škode podjetju ter stroške sodnega postopka. Jerele se bo moral z oškodovanim zahtevkom za polomljeno kolo obrniti na civilno pravdo.

